
Van het ene uiterste naar het andere uiterste. Zo kan het broedseizoen 1994 van de Huiszwaluw worden geschetst. Een koud en nat voorjaar en een zeer warme zomer. Hoewel het aantal broedparen groter was dan in het voorgaande jaar, blijkt het voortdurend volgen van de plaatselijke ontwikkelingen noodzakelijk.

Dick A. Jonkers

Goed jaar voor Huiszwaluwen tussen Vecht en Eem in 1994

Huiszwaluwen zijn voor hun nestelactiviteiten sterk afhankelijk van het weer. Een vochtige omgeving is altijd goed, want dan kunnen zij geschikt nestmateriaal verzamelen. Voor nestbouw was het natte voorjaar dus wel geschikt. Daar staat echter tegenover dat het insektenaanbod klein was. Het broeden begon dit jaar dan ook later dan anders. Vanaf juli brak een zeer gunstige tijd aan met droog en warm weer. Gunstig voor de jongen, maar ongunstig voor de nesten, die zo verdroogden dat er een aantal losliet en met jongen en al op de grond terecht kwam. Begaan met het lot van de huiszwaluwen besloot het zoontje van een boer in de Noordpolder beoosten Muiden de nesten vochtig te houden. Hij pakte dat te rigoreus aan door een brandslang te gebruiken, met als gevolg dat hij de nesten van de muur spoot.

Aantallen

Met een totaal van 1025 broedparen zijn wij voor het eerst sinds 1982, toen 1085 paren werden vastgesteld, weer boven de duizend paren uitgekomen. Ten opzichte van 1993 met 898 broedparen is dit een toename van ruim 14 procent. De vooruitgang werd voor het grootste deel

veroorzaakt door nieuw ontdekte lokaties.

Toch is er nog steeds een toename, want er moet niet worden vergeten, dat er ook nesten door vernieling of versterking verdwenen zijn. De vooruitgang sluit aan bij die van de IJsselmeerpolders en de gebieden rond de IJssel en Twente, waar een toename van ± 5 procent werd geconstateerd. In Noord- en Zuid-Holland en een deel van Utrecht was er echter een drastische afname van 30 procent. In Zeeland bedroeg de achteruitgang 20 procent.

Huiszwaluw

Voor de rest van het land was de situatie al niet veel beter; hier werd een achteruitgang van 18 procent geconstateerd (mededeling H.N. Leys). In het Windbrekergebied rond Petten werd

de stand zelfs bijna gehalveerd (De Windbreker 70:15).

Vergelijken we de gegevens in ons gebied per gemeente, dan blijkt de stand in acht gemeenten te zijn toegenomen, in drie bleef hij constant en in acht gemeenten ging hij achteruit (Tabel 1).

Kunstnesten

In Eembrugge was één van de twee kunstnesten door een Ringmus bezet. Opzij van één van die nesten had een Huiszwaluw uit eigener beweging een nest gebouwd. Kunstnesten kunnen dus ook stimuleren tot de bouw van natuurlijke nesten. De serie kunstnesten aan de Kortenhoefse Dijk in Kortenhoef doet het nog steeds goed. Evenals in het vorige jaar waren er van de 22 nesten 17 door huiszwaluwen bezet.

Aan de Stichtse Kade in Ankeveen waren drie van de vier opgehangen kunstnesten bezet. Van de kunstnesten die aan de voormalige Weeshuis-kazerne in Naarden waren bevestigd was er slechts één bewoond. De plankjes achter die nesten zijn bruin, maar of dat de oorzaak van het wegblijven is, is niet duidelijk. Twee kunstnesten aan de Horn in Weesp en vier kunstnesten aan de Kreugerlaan ten zuiden van deze plaats ble-

ven van bewoning verstoken. Al met al dus wisselende successen.

Tabel 1. Aantallen nesten van de Huiszwaluw per gemeente.

	1993	1994
Muiden/Muiderberg	245	279
Weesp	60	79
Nigtevecht	24	25
Nederhorst den Berg	26	22
Vreeland	38	47
Loenen	23	26
Nieuwersluis	29	20
Naarden	36	113
Bussum (Karnemelksloot)	2	0
Ankeveen	26	30
's-Graveland	10	14
Kortenhoef	96	92
Loosdrecht	69	70
Hollandse Rading	10	10
Blaricum	36	33
Huizen	70	54
Eemnes	33	51
Eembrugge	29	28
Eemdijk	36	32
Totaal	898	1025

Broedplaatsen

Aan het gemaal van de Karnemelksloot op de Hilversumse Meent werd dit jaar niet meer genesteld. Ofschoon reeds in februari een verzoek aan het waterschap werd gedaan om de lokatie weer geschikt te maken voor huiszwaluwen, is er tot op heden niets gebeurd. De enige reactie was een telefonisch verzoek in de zomer om inlichtingen. Het verzoek had de aandacht! Als het gemaal zo langzaam zou werken als de ambtelijke molens, staan binnenkort alle polders onder water.

De randen van de bebouwde kommen blijven in trek. Op 155 plaatsen waren vestigingen. Met spanning wordt de nieuwbouw van grote aantallen woningen in het Vierde Kwadrant bij Huizen tegemoet gezien. Dez lokatie ligt dicht bij het Gooimeer, alleen

moet worden afgewacht of er overstekken onder de huizen komen waaronder de nesten aan de muren kunnen worden gemetseld.

De overige plaatsen waar de huiszwaluwen hun kolonies vestigden waren vrijwel gelijk aan die van vorige jaren. Vrijstaande huizen en boerderijen nemen nog steeds een voorname plaats in. En klein aantal kolonies werd gevonden aan fabrieken, kazernes en een schuur.

Nieuw ontdekte lokaties

Rond de Karnemelksloot bij Naarden werden al enige jaren achtereenvolgende huiszwaluwen gesignaleerd. Tijdens een gesprek met I. Mes van Natuurmonumenten vertelde deze, dat er aan de Meerkade in 1993 achter een afgelegen boerderij onder de dakveren minstens 20 paren huiszwaluwen hadden genesteld. In 1994 broedden hier 74 paren en hiermee was deze vestiging tevens de grootste in het onderzoeksgebied. Verder werden er bij de Nieuwe Keverdijkse Polder een paar boerderijen ontdekt, waar kleine aantallen huiszwaluwen nestelden.

Aan een nieuwe boerderij, langs de Maatweg in de Eempolders tegen het riviertje de Eem, was er dit jaar een nieuwe vestiging met vijf paren. Deze kolonie ligt op een steenworp afstand van de twee jaar geleden ontstane vestiging bij de burens. Voor het eerst waren er dit jaar nesten aan de flats bij de Zomerkade in Huizen. Deze flats zijn zeer geschikt, maar de zwaluwen meden ze tot nu toe. Mogelijk heeft de verstoring van de nesten in de omgeving stimulerend gewerkt.

Koloniegrootte

Na de reeds genoemde kolonie in Naarden werd die van de Noordpolder beoosten Muiden tweede met 40 nesten. Aan de Kreugerlaan ten zuiden van Weesp bevonden zich 27 nesten en aan de Gerenweg in de Eempolder bij Eembrugge 21 nesten. Er werden dus drie kolonies van meer dan 25 nesten gevonden. In de categorie van 11-25 nesten waren dat er 15 en in die van 6-10 nesten 18. Verder waren er 181 kolonies met 2-5 nesten en 119 lokaties met één nest.

Hulp en vernieling

Aan de Vossenstaart in Huizen waar de afgelopen jaren tientallen nesten aanwezig waren, werden de nesten door de bewoners verwijderd. In de onlangs goedgekeurde reparatie van de Vogelwet 1936 is het verwijderen van nesten voortaan verboden en wanneer deze wet wordt vervangen door de Flora- en Faunawet blijft deze bepaling gehandhaafd. Het afstoten van nesten zal nooit te voorkomen zijn; controle is niet doenlijk. Oplettendheid, voorlichting en hulp van de vogelwerkgroep zal geboden zijn.

Wat dat laatste betreft mag de hulp van ons lid Wim van de Brink in Muiden gememoreerd worden. Hij waste vijf weken lang de ramen onder een aantal nesten van huiszwaluwen en wist hierdoor te voorkomen dat de bewoners de nesten verwijderden.

Onlangs bleek dat enkele jaren geleden een klein aantal paren aan de luxe flats van de lokatie Residence bij Huizen aan het Gooimeer, die toen nog in aanbouw waren, hebben genesteld. Ook hier zijn de nesten verwijderd en de bewoners hebben vestiging tot nu toe weten te voorkomen door voor de moge-

lijke nestelplaatsen smalle plastic stroken te hangen.

Dat het ook anders kan blijkt uit de voorzieningen die de sluiswachter bij Eembrugge trof. Hij timmerde onder twee van de drie nesten plankjes. Een inwo-

ner van Eemdijk bracht een brede plank onder de nesten aan.

Het stimuleren van nestbouw is heel goed mogelijk. Het creëren van een kleiplaats of modderige plekken biedt de zwaluwen mo-

gelijkheden om nestmateriaal te verzamelen. Een lap plastic met materiaal dat vochtig wordt gehouden is de meest eenvoudige oplossing.